

**Maaseutuviraston tietoiskupäivä EU:n puutavara-
asetuksesta**

Näkökulmia puuvirtojen valvontaan Venäjällä

Pasi Poikonen, Tutkija, Luonnonvarakeskus, Joensuu

16.5.2018

Viljelystalo, Raatimiessali, Lappeenranta

Luonnonvarakeskuksen tutkimus- ja kehitystoiminta Venäjän metsäsektorilla

- Joensuussa yksi professori ja kolme tutkijaa
- Idän metsätietopalvelu (www.idanmetsatieto.info)
- Rajanylittävää hanketoimintaa (EAKR, ENI CBC, yritykset)
- Tiiviit yhteydet venäläisiin alan toimijoihin (yliopistot, tutkimuslaitokset, yritykset, viranomaiset, kansalaisjärjestöt)
- Ydintehtävänä tutkia Venäjän ja itäisen Euroopan maiden metsäbiotalouden toimintaa, rakenteita ja raaka-ainevarojen hyödyntämistä Suomen ja EU:n talouden näkökulmista

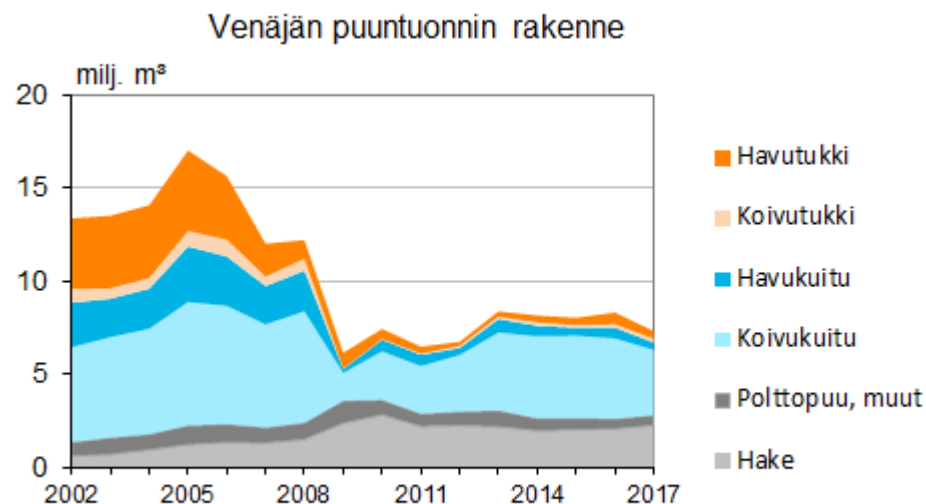
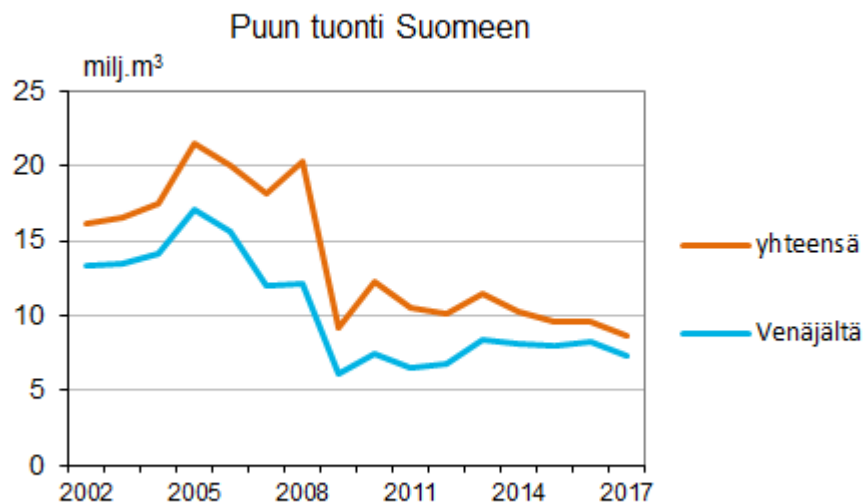
**Pyöriin lisää kierroksia
Venäjän imun myötä**

Metsäkoneet: John Deere Forestry palkkaa Joensuun
tehtaalleen 40 uutta työntekijää.

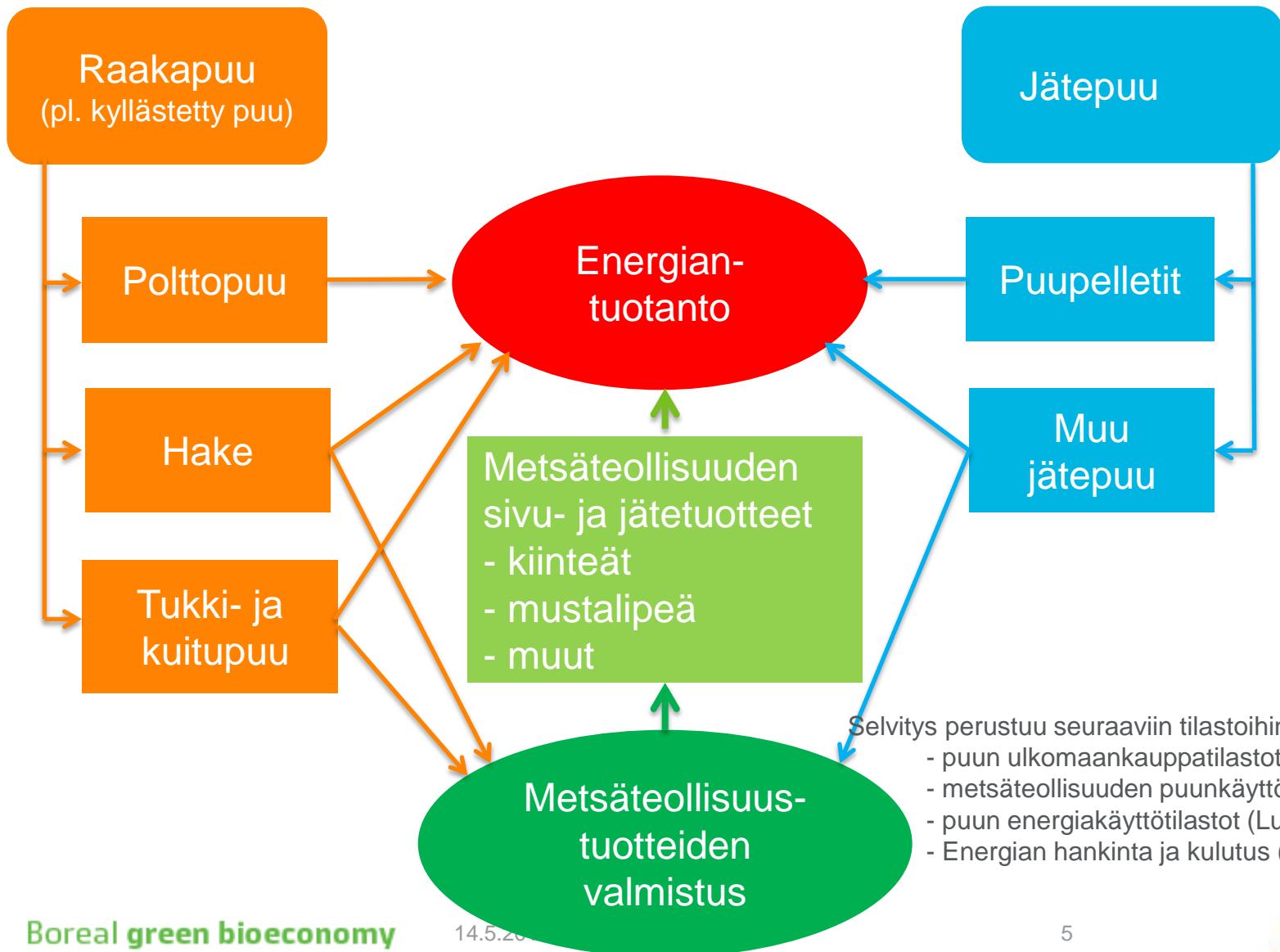
Esityksen aiheita

- Suomeen Venäjältä tuotavan raakapuun tilastokatsaus
- Venäjän lainsäädännöllinen näkökulma
- Yritysten markkinalähtöinen näkökulma
- EG AIS-järjestelmän tilanne (Yhtenäinen valtion automatisoitu tiedonhankintajärjestelmä kaupallisten puuvirtojen määräseurantaan/ven. *Единая государственная автоматизированная информационная система учета древесины и сделок с ней*)
- Eri toimijoiden kokemus valvonnasta ja puun alkuperän seurannasta

Venäjän puuvirtojen merkitys suomalaiselle metsäteollisuudelle

Tuontipuun käyttö energiantuotannossa

Selvitys perustuu seuraaviin tilastoihin:

- puun ulkomaankauppatilastot (Tulli & Luke)
- metsäteollisuuden puunkäyttötilastot (Luke)
- puun energiakäyttötilastot (Luke)
- Energian hankinta ja kulutus (Tilastokeskus)

Tuontipuun käyttö energiantuotannossa 2011–2015

Puupolttoainelaji	2011	2012	2013	2014	2015	Keskimäärin		Osuus
	TWh					TWh	milj. m ³	%
Metsähake	1,2	1,5	1,3	0,9	0,8	1,1	0,57	9
Tukki- ja kuitupuu	1,4	1,0	0,5	0,9	0,5	0,9	0,43	7
Polttopuu	0,2	0,2	0,2	0,1	0,0	0,1	0,06	1
Puupelletit	0,1	0,1	0,3	0,2	0,3	0,2	41,6 *	2
Muu jätepuu	0,6	0,7	0,8	0,6	0,7	0,7	0,34	5
Kuori	1,3	1,2	1,6	1,5	1,4	1,4	0,81	11
Mustalipeä	7,9	7,8	9,2	8,2	7,8	8,2	.	63
Muut metsäteollisuuden sivu- ja jätetuotteet	0,3	0,3	0,4	0,3	0,3	0,3	.	2
Tuontipuu yhteensä	12,9	12,8	14,2	12,7	11,8	12,9	.	100
Puupolttoaineet kaikkiaan	88,5	92,3	94,0	94,3	91,9	92,2		
Tuontipuun osuus, %	15	14	15	13	13	14		

* 1 000 tonnia

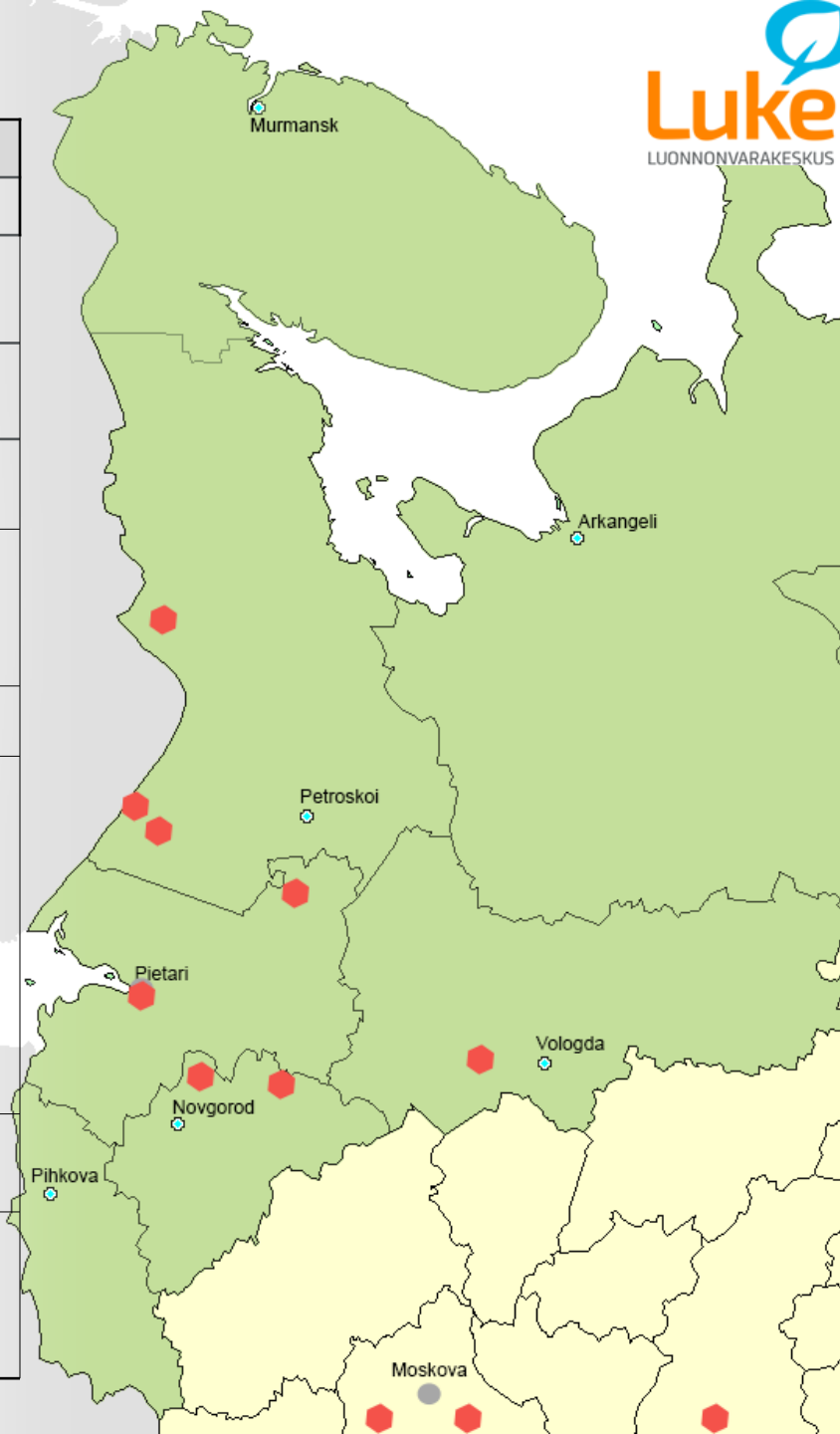
Venäjän merkitys suomalaiselle metsäteollisuudelle

- Kauppakumppani
 - Metsäteollisuuden raaka-aine: tuonnin kehitys ja osuus kokonaispuunkäytöstä (tilastograafi) → 10 milj. m³?
 - Markkina metsäteollisuuden tuotteille, koneille ja laitteille
- Investoinneilla eroon pelkän raaka-ainehyödyntäjän julkikuvasta (investointien sijaintikartta)
- Yritysten ostaminen Venäjältä ja niiden perustaminen Venäjälle (logistiikka, metsävarat)
- Toimivia tuotantolaitoksia Luoteis-Venäjällä – sahoja ja vaneritehdas, pakkausmateriaalitehtaita, sellutehdasselvityksiä (haudattu)
- Heikko infrastruktuuri ja investointien lainsuoja aiheuttaa suunnitelmiin varauksia, investointiriskit ja metsävaratietotarpeet kasvavat tuotannon vaatiman puumäärän kasvaessa
- Omistuskysymykset ja pitkäjänteinen toiminta

Investointeja itärajan takana

Suomalaisia investointeja Venäjän metsäsektorilla

Investoija	Hanke, vuosi	Alue
FM Timber	Karlis Prom saha, 2006	Karjala
Karelia-Upofloor -> Kährs Group	Lattiaparkettitehdas, 2007, yhdistynyt Kährs -konserniin 2012	Kaluga
Koskisen	Sheksnan saha, 2007	Vologda
Metsä Group	"Metsä Svir" Syvärin saha ja kaksi puunkorjuuyhtiötä (Podporozhe, 2006) Metsä Tissue (Vorsino) 2008, suljettu 2015	Leningrad Moskova
Pin Arctic	Kostamuksen saha, 2015	Karjala
Stora Enso	Ladenson puunkorjuuyhtiö, 1990 Olonetsles Aunuksessa puunkorjuuyhtiö Impilahden saha, 2003 Nebolchin saha, 2004 Balabanovon saha (aaltopahvi) 1998 Balabanovon offset tehdas (pakkauskartonki) 2008 Arzamazin tehdas (aaltopahvi), 2004 Luhovitsyn tehdas (pakkauskartonki), 2008	Karjala Karjala Karjala Novgorod Kaluga Kaluga Niz.Novgorod Moskova
Skaala	Ikkunatehdas, 2015	Pietari
UPM	Chudowo-RWS, vaneritehdas, 1990, 2006 Chudowo-RWS, viilutehdas, 2003 Pestovon saha, 2004, myyty 2013	Novgorod

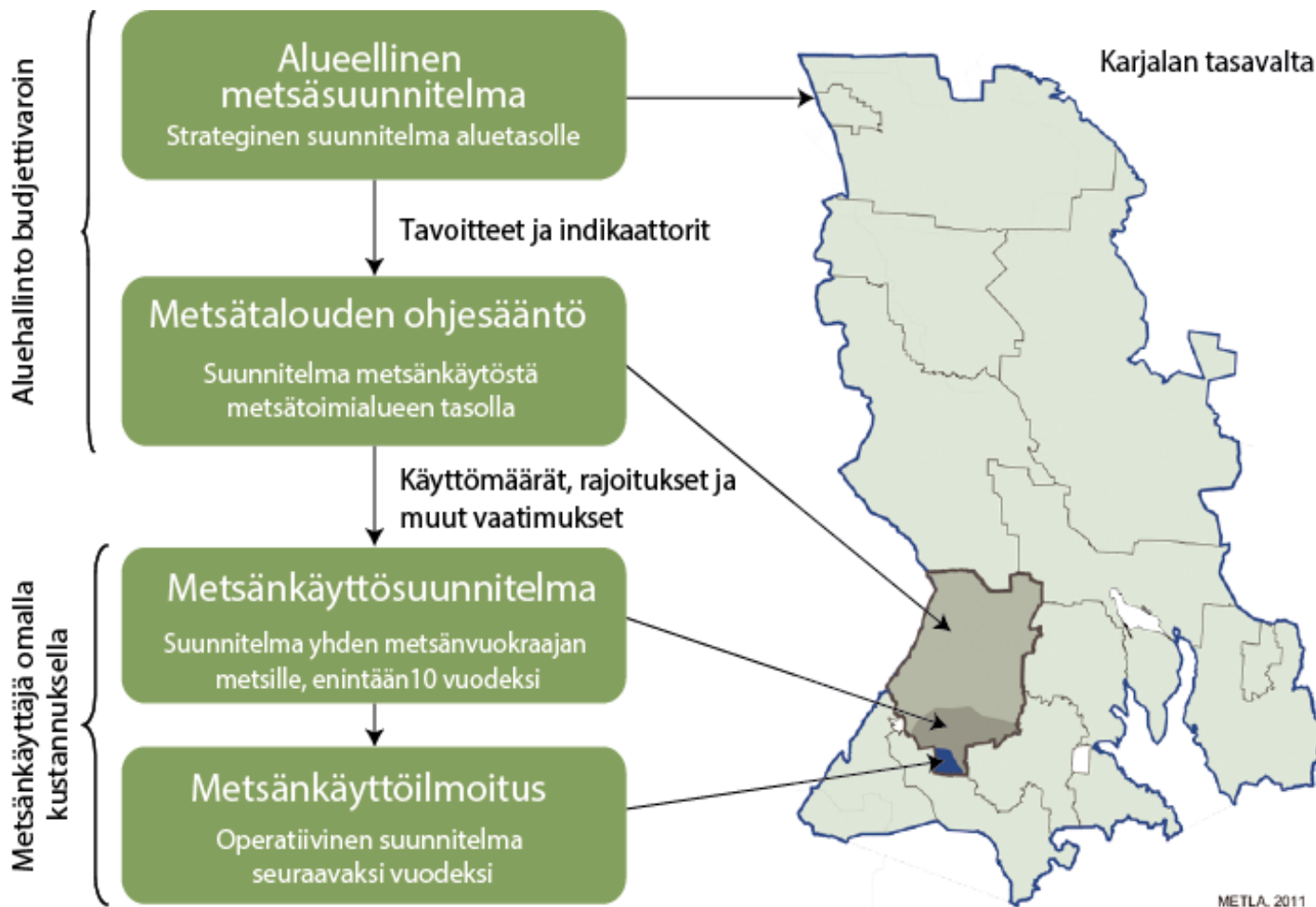
Näkökulmia Venäjän metsäpolitiikkaan

- Metsälaki vuodelta 2006 (Лесной кодекс)
 - Metsät omistaa valtio - vuokra-aika 49 vuotta
 - Vuokralaisen velvoitteet ja oikeudet
- Putinin johdolla 2006 politiikan muutos raakapuun viennistä investointeihin Venäjälle
- Tullipolitiikka ja prioriteetti-investointiohjelma
- Metsätalouden kannattavuus heikko
 - Metsien käytön historia – rakenne ja saavutettavuus muuttunut
- Kansalaisjärjestöjen merkitys – keskustelualustat, sertifiointiprosessit (Boreal Forest Platform – intensiivisyys)
- Luken rooli vaikuttajana – maantieteellisesti potentiaalisten kohteiden kartoittaminen (puun kysyntä ja infran luomat puitteet)

Metsänkäyttöä koskevaa lainsäädäntöä

- Metsälaki tärkein. Yli 20 muuta lakia, esim. siviililaki, maalaki, vesilaki, laki ympäristönsuojelusta, jne.
- Venäjän hallituksen asetukset, esim.:
 - *Metsien paloturvallisuussäännöt*
 - *Metsien terveyssäännöt*
 - *Puun vientiä koskevat määräykset*
- Viranomaismääräykset (metsätalousvirasto, ministeriöt), lakeihin perustuvat säännöt ja ohjeistot, mm:
 - *Hakkuusäännöt*
 - *Metsänhoitosäännöt*
 - *Metsänuudistamissäännöt*
 - *Suojelualueita koskevat erityissäännöt*
- Muita: punaiset kirjat, alueelliset lait (puun alkuperän seuranta)

Metsäpolitiikan maastouttaminen alueelle

Metsänkäyttöoikeus Venäjällä

Venäjän federaatio omistaa metsät, käyttöoikeuden voi saada pääasiassa vuokraamalla (mahdollista myös leimikon osto-myyntisopimus)

Huutokauppa	<ul style="list-style-type: none">• Alueen metsäviranomainen järjestää• Aloite metsänkäyttäjältä
Metsänvuokrasopimus	<ul style="list-style-type: none">• Alueviranomaisen ja metsänkäyttäjän välillä, rekisteröitävä• Käyttöoikeus enintään 49 vuodeksi
Metsänkäyttösuunnitelma	<ul style="list-style-type: none">• Metsänvuokraaja laatii, viranomainen tarkistaa ja hyväksyy
Metsänkäyttöilmoitus	<ul style="list-style-type: none">• Metsänvuokraaja ilmoittaa viranomaisille tulevan vuoden hakkuista
Raportointi	<ul style="list-style-type: none">• Metsänvuokraaja raportoi viranomaiselle toteutuneet hakkuut ja metsänuudistamistyöt
Valvonta	<ul style="list-style-type: none">• Paikalliset metsäviranomaiset valvovat metsänkäyttäjiä toimialueellaan• Hakkuualojen tarkastukset

EGAIS-järjestelmän tilanne

- Puukaupan valtiollinen seurantajärjestelmä (muillakin toimialoilla on vastaavia seurantajärjestelmiä)
- Saatettu voimaan vuoden 2015 alussa
- Perustuu tietojärjestelmään, joka sisältää tiedot puun korjaajista, myyjistä ja ostajista, puunkorjuumääristä, kauppaeristä, viennistä ja puunjalostuksesta
- Venäjän metsätalousviraston tavoite: Jokainen puun myyntisopimus ja kuljetuserä ilmoitetaan järjestelmään sähköisesti
- Järjestelmään rekisteröidytään internetissä: <http://lesegaais.ru/>

EGAIS-järjestelmään kohdistettuja käyttäjien lisätietotarpeita avoimella nettisivulla

- 67 kysymystä, jotka jakautuvat seuraaviin luokkiin:
 - Kuljetusasiakirjan merkitys (24 %)
 - Metsävuokrasopimukset (18 %)
 - EGAIS-järjestelmän käyttö (37 %)
 - Puutavaran määrän ilmoittaminen (6 %)
 - Puutavaran fyysinen merkintä (1 %)
 - Metsänkäyttöilmoitus (6 %)
 - Metsänkäyttöraportti (7 %)
- Mielenkiintoisempia kysymyksiä ja niiden vastauksia:
 - Kuhunkin määräpaikkaan kutakin puutavaralajia oma kuljetusasiakirjailmoitus, omaan yksityiseen käyttöön menevä puutavara ilmoitusvapaa;
 - Hallinnollisen sakkomaksun suuruus yksityishenkilölle 30 000 – 50 000 ruplaa (500 €) – yritykselle 500 000 – 700 000 ruplaa (8 000 €) kuljetusasiakirjan puuttumisesta

EGALS-järjestelmään liittyviä yritysten kysymyksiä ja niihin saatuja vastauksia (1/3)

- Mielenkiintoisempia kysymyksiä ja niiden vastauksia:
 - Kuhunkin määräpaikkaan kutakin puutavaralajia oma kuljetusasiakirjailmoitus, saman päivän puitteissa tapahtuva kuljetus, jossa puutavaralaji ja määräpaikka sama, voidaan hoitaa yhdellä asiakirjalla, omaan yksityiseen käyttöön menevä puutavara ja pintalaudat ovat ilmoituksista vapaita;
 - Hallinnollisen sakkomaksun suuruus yksityishenkilölle 30 000 – 50 000 ruplaa (500 €) – yritykselle 500 000 – 700 000 ruplaa (8 000 €) kuljetusasiakirjan puuttumisesta;
 - Koskee kaikkea puutavaran kuljetusta kotimaahan tai ulkomaille kuljetusmuodosta riippumatta, paitsi metsässä tapahtuvaa lähikuljetusta;
 - Kuljetusta suorittava yritys on vastuussa kuljetusasiakirjan oikeellisuudesta, virhemahdollisuusrajat $\pm 8\%$ puutavaran mitattavasta määrästä GOST 2708-75 ja GOST 32594-2013 mukaan;
 - Asiakirjojen laatimisvastuussa on aina viime kädessä puutavaran omistaja, olkoon hän sitten vaikka puunvälittäjä

EGALS-järjestelmään liittyviä yritysten kysymyksiä ja niihin saatuja vastauksia (2/3)

- Mielenkiintoisempia kysymyksiä ja niiden vastauksia:
 - Eri varastoista toiseen siirtyvät kuormat myös vaativat kuljetusasiakirjansa;
 - Tiedot metsänkäytön oikeuden antavista dokumenteista kirjataan järjestelmään 1.1.2015 alkaen voimaantulleista sopimuksista;
 - Kolmen päivän kuluessa tiedot syötettävä järjestelmään metsänkäyttösopimusten allekirjoittamisesta ja/tai puuerän vastaanottamisesta, puukauppasopimukset 5 työpäivän puitteissa;
 - Järjestelmään rekisteröidytään verotunnuksella (INN/IIHH), pl. yksityishenkilöt;
 - Ilmoitukset metsikkökuviotasolla pinta-aloineen;
 - Julkisen hallinnon viranomaiset vahvistavat järjestelmään syötettävät puumäärät;
 - Venäjän metsätalousvirasto (Rosleshos) myöntää käyttöoikeuksia;
 - Järjestelmässä olevia tietoja voidaan korjata rajoitetusti; tekniset virheet tai lainsäädännön vaatimukset;

EGALS-järjestelmään liittyviä yritysten kysymyksiä ja niihin saatuja vastauksia (3/3)

- Mielenkiintoisempia kysymyksiä ja niiden vastauksia:
 - Sääolosuhteiden takia korjuun viivästyksestä johtuvat muutokset (max. 12 kk) voidaan valvontajärjestelmän osalta hyväksyä ao. viranomaisten vahvistettua tilannekuvan;
 - Puukaupan eri osapuolten on rekisteröidyttävä järjestelmään riippumatta myyjän tai välittäjän roolista, omistusoikeus määrää;
 - Ulkomaalaiset toimijat ml. yksityishenkilöt voivat rekisteröityä järjestelmään ja käyttävät verotunnusta, mikäli on myönnetty;
 - Puutavaran määrän ilmoittamisessa järjestelmään käytetään viittä valtiollisen standardin asiakirjaa (GOST 2292-8; 2708-75; 21524-76; R 54365-2011 ja 32594-2013);
 - Tavaralajimenetelmän korjuussa puumäärät on ilmoitettava ptl-jaon mukaisesti;
 - Ilmoituksen tekemättä jättäminen, myöhästyminen tai epäselvyydet johtavat yritykselle 100 000 – 200 000 ruplan (2 000 €) hallinnolliseen sakkoon;

EGAIS-järjestelmän toimivuuden arviointia

– Vuonna 2015 otettiin käyttöön puukaupan valvontajärjestelmä EGAIS. Onko laittomien hakkuiden määrä vähentynyt?

- **Luonnonvaraministeri 03/2016:**

Koko Venäjän puukaupan kattavaan järjestelmään on kerätty kaksi miljoonaa dokumenttia, jotka osoittavat puun alkuperän (vuokrasopimus, leimikon pystymyyntisopimus, metsänkäyttöilmoitus, jne.). Puutavaran mittausta ja EGAIS-järjestelmään toimitettavia tietoja koskevat rikkeet ovat olleet rangaistavia 1.7.2015 alkaen. Tämän jälkeen on nostettu 1226 tapausta hallinnollisesta rikkomuksesta.

- **Venäjän metsätalousvirasto (Rosleshos) 07/2017:**

Sahatavaran tuottajat ovat velvollisia viemään tiedot sahatavarakaupoista järjestelmään – syy: suitsia yrityksiä, jotka ovat sahanneet laittomasti hakattua puuta lyhyen kuljetusmatkan jälkeen ja muuttaneet sen näin lailliseksi;

- **Valtion talouden tarkastusvirasto (analyysi 04/2018):**

Valtion tullilaitos ei voi todentaa aukottomasti maasta vietäviä puuvirtoja puunkorjuusta vientisopimuksissa mainittuihin määriin, koska EGAIS-järjestelmään rekisteröidään puukaupan raamisopimukset, joissa ei ole tietoa yksittäisistä kaupoista ja niihin kuuluvista toimituseristä. Lisäksi ongelmana on, ettei puukaupan järjestelmästä ole sähköistä yhteyttä tullausjärjestelmään.

Ympäristöjärjestöt markkinakelpoisuuden vartijoina

- FSC-sertifioitua metsää Venäjällä 47,7 miljoonaa hehtaaria
- 234 sertifioitua yritystä sekä metsänhoidon (FM) että toimitusketjun hallinnan (CoC) osalta
- Kansallinen FSC-standardi päivitettävänä, Motion 65:n tulkinta?
- Ristiriidat FSC-sertifioinnin ympärillä, Greenpeacen syytökset ”FSC-sertifioidusta puun louhinnasta”
- Teemakartat FSC-sertifioiduista metsistä Venäjällä osoitteessa maps.fsc.ru
- Greenpeacen tuottamaa metsäanalyysiä maisemakuvin voi käydä katsomassa linkissä: <http://www.forestforum.ru/viewtopic.php?t=21586>

FSC –sertifioitua metsää Jänisjärven itäpuolella

”Shakkihakkuut” Arkangelin alueella

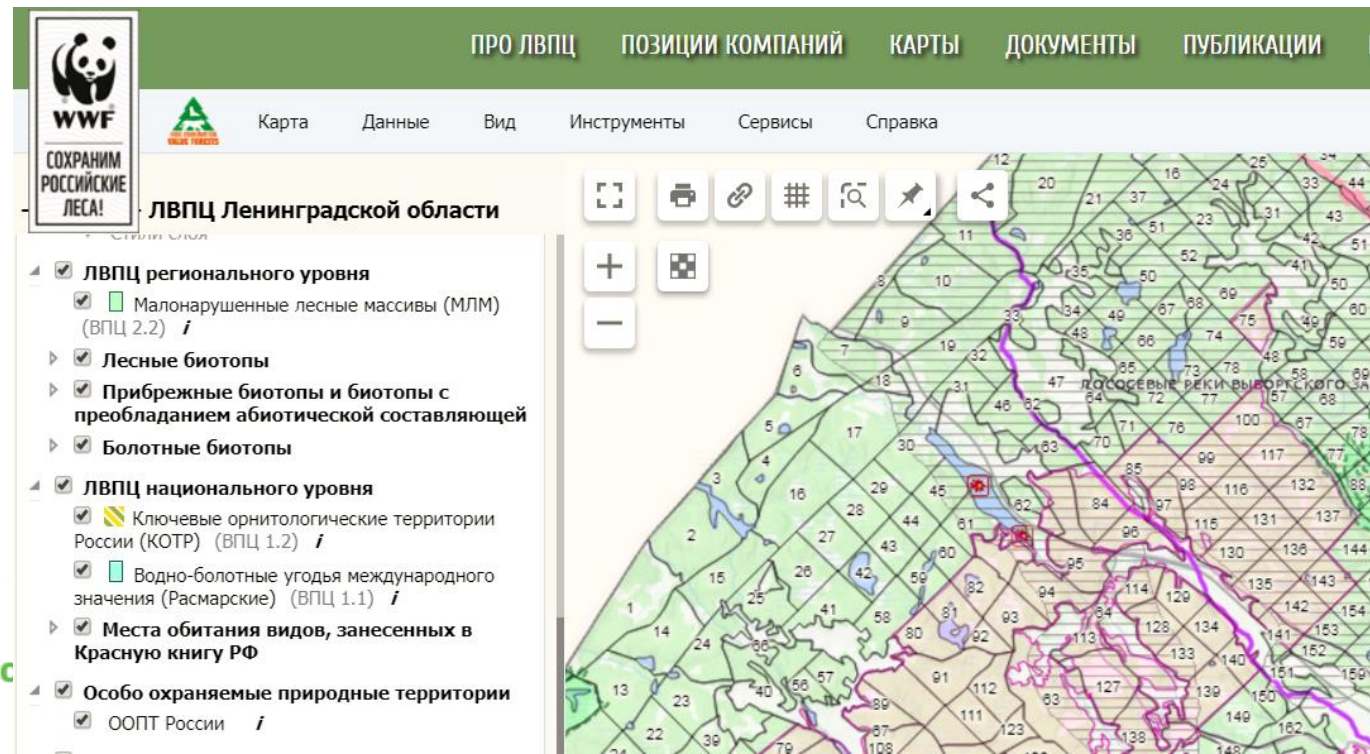

Kuvat ©2017 Landsat / Copernicus,CNES / Astrium,Karttatiedot ©2017 Google

Venäläistä paikkatietoa

Venäjän WWF:n karttapalvelu hcvf.wwf.ru tarkin

- Kvartaalitason tiedot
- FSC-sertifioidut metsänvuokra-alueet
- Hakkuumoratoriot
- Aluetasolla merkittävät arvokkaat metsäalueet
- Kansallisella tasolla merkittävät arvokkaat metsäalueet
- Luonnon-suojelualueet

Rosleshozin geoportaali geoportal.roslesinforg.ru

- Metsänvuokrasopimukset
- Vuokraamattomat metsäalueet
- Kvartaalinumerot, mutta ei kvartaaliverkkoa

**ГЕОПОРТАЛ
ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ЛЕСОВ
(тестовая версия)**

Лесничество: Северо-Западное
Уч. Лесничество: Селезневское
Урочище: Не выделено
Квартал: 54

1. Арендатор: "Приграничное охотничье хозяйство"
Вид использования: - осуществление видов деятельности в сфере охотничьего хозяйства
Номер договора: №2/О-2013-10

Выбрать субъект
Выбрать лесничество
Выбрать уч.лесничество

- СЕРВИС ПКК
- ☒ СВОБОДНЫЕ ОТ АРЕНДЫ
- ☒ ПОКАЗАТЬ ВСЕХ АРЕНДАТОРОВ
- ☒ ЗАГОТОВКА ДРЕВЕСИНЫ
- ☒ ВЕДЕНИЕ СЕЛЬСКОГО ХОЗЯЙСТВА
- ☒ ВЕДЕНИЕ ОХОТНИЧЬЕГО ХОЗЯЙСТВА
- ☒ ОСУЩЕСТВЛЕНИЕ РЕКРЕАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ
- ☒ СТРОИТЕЛЬСТВО, РЕКОНСТРУКЦИЯ, ЭКСПЛУАТАЦИЯ ЛИНЕЙНЫХ ОБЪЕКТОВ
- ☒ ВЫРАЩИВАНИЕ ПОСАДОЧНОГО МАТЕРИАЛА ЛЕСНЫХ РАСТЕНИЙ: САЖЕНЦЕВ, СЕЯНЦЕВ
- ☒ ЗАГОТОВКА ПИЩЕВЫХ ЛЕСНЫХ РЕСУРСОВ И СБОР ЛЕКАРСТВЕННЫХ РАСТЕНИЙ

Venäjän metsätietopalvelu

> ETUSIVU

www.idanmetsatieto.info

Uusimmat uutiset

11.05.2018 Metsänhoito

[Metsänvuokraajat investoivat
taimitarhoihin »](#)

02.05.2018 Metsäpolitiikka, Teollisuus

[Metsäalan prioriteetti-investointien ehtoja
tiukennettiin »](#)

Julkaisut

[Itäisen Euroopan metsätietopalvelu](#)

[Roundwood Prices in the Baltic Sea
Region](#)

Kiitos!

Pasi Poikonen
Tutkija
DI, MMM
Yliopistokatu 6
80100 JOENSUU
puh. +358 29 532 5188
sähköposti: pasi.poikonen@luke.fi